

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 4ΗΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1980

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ε. ΜΥΛΩΝΑ

ΕΠΙ ΤΗ ΕΠΕΤΕΙΩ ΤΗΣ 50ΕΤΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ
ΩΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ Κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ε. ΜΥΛΩΝΑ

Θεοφιλέστατε,

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν μὲ χαρὰ καὶ ἔξαρσι ψυχικὴ συνέρχεται σήμερον γιὰ νὰ πανηγυρίσῃ τὰ 50 χρόνια τῆς ζωῆς τῆς πολεμικῆς μας ἀεροπορίας καὶ νὰ ἀποτίσῃ φόρον τιμῆς στοὺς πρωτεργάτας καὶ τοὺς ἀντάξιους συνεχιστὰς τῆς ἱερᾶς ἀποστολῆς. Σὲ 50 χρόνια ἐδημιουργήθη μιὰ χαλύβδινη δαφροστεφανωμένη ἀσπίδα ποὺ προασπίζει καὶ καλύπτει μιὰ θρυλικὴ Πατρίδα, Πατρίδα ποὺ ἀπὸ χρόνια παλιὰ ἀπαιτεῖ κλέος ἀπὸ τὰ παιδιά Τῆς καὶ τὸ ἔχει ἄφθονο. Ἐδημιουργήθη χαλύβδινη ἀσπίδα, ποὺ προκαλεῖ τὸ δέος στοὺς ἐχθρούς μας καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη καὶ θαυμασμὸ τῶν φίλων μας. Γι' αὐτὸ γιορτάζουμε σήμερον καὶ εὐχόμεθα οἱ σταυραετοὶ μας νὰ συνεχίσουν ἀήττητοι, νικηταί, δαφροστεφανωμένοι, φορεῖς τῆς δάφνης ποὺ φύτρωσε στὸ ἱερό μας χῶμα, ἔμβλημα τῆς Νίκης καὶ ἀπόκτημα ἡρώων, ὅπως ἡ ἐλγά, δῶρο τῆς Ἀθηνᾶς, ἔγινε τὸ ἔμβλημα τῆς Εἰρήνης, ποὺ μᾶς χαρίζουν τὰ στρατευμένα παιδιά μας.

Ἄς εὐχηθοῦμε, παρακαλῶντας τὸν Ὑψιστον, πάντοτε νὰ κυριαρχοῦν τοῦ Ἑλληνικοῦ αἵθέρος οἱ σταυραετοὶ μας καὶ νὰ θριαμβεύουν.

Κατ' ἐντολὴν τῆς Συγκλήτου τῆς Ἀκαδημίας θὰ προσφωνήσῃ τὴν ὁμήγουρον ὁ ἀκαδημαϊκὸς, Πρόεδρος κ. Παναγ. Κανελλόπουλος καὶ κατόπιν ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Ἰωάννης Τοῦμπας θὰ ἐκφωνήσῃ τὸν πανηγυρικοὺν τῆς μεγάλῃς αὐτῆς ἡμέρας μὲ τίτλον («Ἑλληνικὴ Πολεμικὴ Ἀεροπορία»).

Παρακαλῶ τὸν Συνάδελφον κ. Κανελλόπουλον νὰ λάβῃ τὸν λόγον.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ὁ κύριος ὁμιλητὴς τῆς ἀποφινῆς πανηγυρικῆς συνεδρίας τῆς Ἀκαδημίας μας, ὁ ναύαρχος κ. Τούμπας, τοῦ ὁποίου τὰ βήματα διασταυρώθηκαν μὲ τὰ δικά μου σὲ πολὺ δύσκολες καὶ δραματικὲς ὥρες τῆς νεοελληνικῆς ἱστορίας, εἶναι ἀρμοδιώτερος ἀπὸ μένα γιὰ νὰ τιμήσει τὸν νεώτερο ἀπὸ τοὺς κλάδους τῶν ἐνόπλων δυνάμεων τῆς χώρας. Κατέχει στήν Ἀκαδημία τὴν ἐδρα τῶν στρατιωτικῶν ἐπιστημῶν. Ἐξ ἄλλου, ἡ πολεμικὴ ἀεροπορία μας στήν πρώτη φάση τῆς ἔνδοξης ζωῆς της εἶχε ἀπαρτισθεῖ ἀπὸ ἀξιωματικῶν τοῦ πολεμικοῦ μας ναυτικοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς, πού, ὅταν ἰδρῦθηκε τὸ 1930 τὸ ὑπουργεῖο Ἀεροπορίας, εἶχαν μεταταγεῖ στήν Ἀεροπορία καὶ ἀπετέλεσαν, πρὶν ἰδρῦθεῖ ἡ Σχολὴ Ἰκάρων ἢ μᾶλλον πρὶν ἐξέλθουν τὸ 1934 ἀπὸ τὴν Σχολὴ οἱ πρῶτοι ἀνθυπομηναγοί, τὸν πυρήνα τοῦ νέου κλάδου. Συνάδελφοι τοῦ κ. Τούμπα στήν Σχολὴ Δοκίμων ἐγκατέλειψαν τότε τὸ πολεμικὸ ναυτικὸ ὄχι γιατί δὲν τὸ ἀγαποῦσαν ἢ δὲν εἶχαν διακριθεῖ στοὺς κόλπους του, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἔπρεπε νὰ θεμελιώσουν μὲ τὸ ἦθος καὶ τὴν ἀξία τους τὸ νέο κλάδο τῶν ἐνόπλων δυνάμεων τοῦ Ἔθνους. Διακρίνω αὐτὴ τὴν στιγμή μὲ βαθεῖα συγκίνηση μεταξὺ τῶν ἀκροατῶν μας τουλάχιστον τρεῖς, τοὺς πτεράρχους Παναγιώτη Βῆλο, Γεώργιο Ἀλεξανδρῆ καὶ Σπυρίδωνα Παπασπύρον, ἀδελφὸ τοῦ σημερινοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς, πὸν ὑπῆρξαν πολύτιμοι συνεργάτες μου στὴ Μέση Ἀνατολὴ κατὰ τὸ διάστημα τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου. Ὁ Γεώργιος Ἀλεξανδρῆς μοῦ ἔριξε τὴν ἰδέα τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ἱεροῦ Λόχου, τὸν ὁποῖον ἴδρυσαν τὸν Αὐγούστο τοῦ 1942, ἀναθέτοντας τὴν διοίκησή του στὸν ἀείμνηστο Λάκη Τσιγάντε. Ἐτσι ὁ Ἱερὸς Λόχος ὀφείλει τὴν ὑπαρξή του σ' ἓναν ἀεροπόρο, πὸν παρὰ τὸν ἀνώτερο βαθμὸ του ὑπερέτησε ὡς ἀπλὸς ὀπλίτης — ὅπως ὑπερέτησαν καὶ τόσο ἄλλοι ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ τοῦ ναυτικοῦ— στὸ ἐπίλεκτο καὶ ἔνδοξο αὐτὸ σῶμα. Διακρίνω ἐπίσης μεταξὺ τῶν ἀκροατῶν καὶ τὸν πτέραρχο Κελαϊδῆ, πὸν προῆλθε ἀπὸ τὸν στρατὸ τῆς ξηρᾶς καὶ πὸν ὑπῆρξε ἐπίσης συνεργάτης μου καὶ στὴ Μέση Ἀνατολὴ καὶ πολὺ ἀργότερα ὡς ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου τῆς Ἀεροπορίας.

Τὸ θέμα τῆς ἀποφινῆς πανηγυρικῆς συνεδρίας θὰ ἀναπτύξει, λοιπόν, ὁ ναύαρχος κ. Τούμπας. Παρακάλεσα, ὅμως, τὸ Προεδρεῖο τῆς Ἀκαδημίας νὰ μοῦ ἐπιτρέψει νὰ λάβω κ' ἐγὼ τὸν λόγο γιὰ λόγους καθαρὰ συναισθηματικούς. Ἐχω συνδεθεῖ, ὄχι μόνο ἐν καιρῶ εἰρήνης, ἀλλὰ καὶ ἐν καιρῶ πολέμου, μὲ τὶς ἔνοπλες δυνάμεις τῆς χώρας ὅσο κανένας ἄλλος πολιτικός. Ὁ δεσμὸς αὐτὸς εἶναι ἱερὸς καὶ ἀκατάλυτος. Δὲν μπόρεσε νὰ τὸν καταλύσει —οὔτε κἂν νὰ τὸν χαλαρώσει— τὸ ὀδυνηρὸ γιὰ μένα γεγονός, ὅτι δυὸ φορὲς στὴ ζωὴ μου, τὸν Μάρτιο τοῦ 1943 καὶ τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1967, ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς ἔστρεψαν τὰ ὄπλα τους ἐναντίον μου.

Τὰ φαινόμενα αὐτὰ ὑπῆρξαν ἀτυχῶς συχνὰ στὴ νεοελληνικὴ ἱστορία, ἀπὸ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821 μέχρι καὶ τῶν ἡμερῶν μας. Ἐλπίζω καὶ εὔχομαι νὰ μὴ ἐπαναληφθοῦν ποτὲ πλέον στὸ μέλλον.

Μὲ τὴν πολεμικὴ Ἀεροπορία μας μὲ συνέδεσαν καὶ πολλὰ ιδιαίτερα περιστατικά. Θὰ μνημονεύσω μόνο δύο. Τὸν Μάρτιο τοῦ 1942, πρὶν διαφύγω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ φθάσω στὴ Μέση Ἀνατολή, εἶχε συναφθεῖ στὸ Λονδίνο μιὰ συμφωνία μεταξὺ τῶν δύο Κυβερνήσεων, τῆς ἐλληνικῆς καὶ τῆς βρεταννικῆς. Τὴν εἶχαν ὑπογράψει ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος ὡς ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Μεγάλης Βρετανίας *Anthony Eden*. Ἡ συμφωνία ἐκείνη ἦταν κατὰ τὰ ἄλλα καλὴ, ἀλλὰ περιεῖχε κ' ἓνα ἄρθρο —τὸ ἄρθρο 5— ποὺ προέβλεπε τὴν διάλυση τῶν μονάδων τῆς πολεμικῆς ἀεροπορίας μας καὶ τὴν ὑπαγωγή τῶν ἀξιωματικῶν τῆς, χειριστῶν καὶ μηχανικῶν, σ' ἓναν εἰδικὸ κλάδο τῆς βρεταννικῆς ἀεροπορίας, στὴν *R.A.F.V.R.* Ὅταν ἔφθασα στὴ Μέση Ἀνατολή καὶ ἀνέλαβα τὴν ἀντιπροεδρία τῆς κυβερνήσεως καὶ τὴν διεύθυνση τῶν τριῶν πολεμικῶν ὑπουργείων, ἐθεώρησα ἀναγκαῖο νὰ ἀξιώσω τὴν τροποποίησιν τοῦ σχετικοῦ μὲ τὴν ἀεροπορία μας ἄρθρου. Καὶ ἡ ἀξιώσή μου αὐτὴ —ὑστερ' ἀπὸ διαπραγματεύσεις, στὶς ὁποῖες μὲ ἐβοήθησε ιδιαίτερα ὁ τότε σμήναρχος Παναγιώτης Βῆλος— ἔγινε δεκτὴ ἀπὸ τὴν Βρεταννικὴ Κυβέρνηση. Ἔτσι ἡ ἀεροπορικὴ μας βάση στὴν Γάζα διατηρήθηκε καὶ οἱ πολεμικὲς μονάδες τῆς ἀεροπορίας μας —οἱ μοῖρες διώξεως 535 καὶ 336, καθὼς καὶ ἡ μοῖρα μας 13 ἐλαφροῦ βομβαρδισμοῦ— διατήρησαν στὰ φτερά τους τὰ ἐλληνικὰ χρώματα καὶ ἐτίμησαν τὴν Ἑλλάδα στὴ *Αντικὴ Ἐρημο*, σὲ ἐπιχειρήσεις ὑπεράνω τῆς Κρήτης καὶ ἄλλων ἐλληνικῶν νήσων, στὴ Μεσόγειο γενικώτερα καὶ σ' αὐτὲς τὶς ἐπιχειρήσεις, τὸ 1944, στὴν Ἰταλία. Ἐπέστρεψαν στὴν ἀπελευθερωμένη Ἑλλάδα συγκροτημένες καὶ ἔνδοξες. Ἄν δὲν εἶχε τροποποιηθεῖ τὸ ἄρθρο 5 τῆς συμφωνίας τοῦ Μαρτίου 1942, θὰ εἶχε δημιουργηθεῖ ἓνα σοβαρὸ καὶ δυσάρεστο κενὸ στὴν ἱστορία τῆς ἐλληνικῆς πολεμικῆς ἀεροπορίας.

Τὸ δεύτερο περιστατικὸ, ποὺ μὲ συνέδεσε ιδιαίτερα μὲ τὴν πολεμικὴ ἀεροπορία μας, σημειώθηκε στὴ δραματικὴ περίοδο 1946-1949. Λιετέλεσα στὴν περίοδο ἐκείνη καὶ ὑπουργὸς Ἀεροπορίας καὶ ὑπουργὸς Στρατιωτικῶν. Τὸ ἀεροσκάφος τύπου *Anson*, μὲ τὸ ὁποῖο ἐπέστρεφα μιὰ μέρα ἀπὸ τὴν Κοζάνη στὸ Βόλο, δέχθηκε πυρὰ ἀπὸ πολυβολεῖα ποὺ εἶχαν στηθεῖ στὸ Πήλιο. Δυὸ σφαῖρες διέτρησαν τὸ ἀεροσκάφος, ἀλλὰ ἐδνυχῶς κανένας μας —καὶ ἡμασταν ὄλοι-ὄλοι τέσσερες— δὲν τραυματίσθηκε. Σκέφθηκα τότε, ὅτι —ἂν εἶχε φονευθεῖ ἢ καὶ τραυματισθεῖ ὁ μοναδικὸς χειριστὴς τοῦ ἀεροσκάφους— θὰ εἶχαμε χαθεῖ, καὶ ἀποφάσισα νὰ γίνω ἐγὼ ὁ ἴδιος χειριστὴς. Τὸ πτυχίον τοῦ χειριστῆ ἔλαβα ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ τότε βασιλέως Παύλου. Καί —ὅταν ἀπὸ τὸ 1952 ἕως τὸ 1955 ἤμουν ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Ἀμύνης

στην κυβέρνηση του στρατάρχου Παπάγου— δέχθηκαν τὸ βάπτισμα τοῦ ἀέρος ἀπὸ τὰ χέρια μου, σὲ διθέσιο ἀεροσκάφος τύπου *Harvard*, παραπάνω ἀπὸ ἐξήντα μαθηταὶ τῆς Σχολῆς Ἰκάρων καὶ τῆς Σχολῆς Ἐφέδρων Χειριστῶν, ποὺ λειτουργοῦσε τότε γιὰ νὰ πληρωθοῦν τὰ πολλὰ κενά, ποὺ εἶχε δημιουργήσει στὰ στελέχη τῆς ἀεροπορίας μας ἡ δραματικὴ δεκαετία 1940-1949.

Μὲ συγχωρεῖτε, ἂν συνεδάσα τὴν ἀποψινὴ πανηγυρικὴ συνεδρία τῆς Ἀκαδημίας μὲ προσωπικὲς ἀναμνήσεις. Ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ νὰ πῶ, ὅτι μπορεῖ νὰ καταλάβουν κάποια θέση, μὲ μικρὰ ἔστω γράμματα, στὸ περιθώριο τῆς ἱστορίας τῆς ἐνδοξῆς πολεμικῆς ἀεροπορίας μας.

Σᾶς εὐχαριστῶ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥΜΠΑ

Κύριε Πρόεδρε τῆς Βουλῆς

Κύριε Πρόεδρε τῆς Ἀκαδημίας, Κυρίες καὶ Κύριοι

Εἶμαι ἰδιαιτέρως εὐτυχεὴς διότι σήμερον, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς συμπληρώσεως πενήντα ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ὑπουργείου Ἀεροπορίας καὶ τῆς Σχολῆς Ἰκάρων, ἔχω τὸ μέγα προνόμιον νὰ περιγράψω τὴν δρᾶσιν τῆς Πολεμικῆς Ἀεροπορίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Ἑλληνικὴ Πολεμικὴ Ἀεροπορία ἐνεφανίσθη πολὺν πρὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ὑπουργείου αὐτοῦ. Ἀρχικῶς ἡ παρουσία της εἰς τοὺς Ἑλληνικοὺς οὐρανούς ἐσημειώθη μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς Στρατιωτικῆς καὶ βραδύτερον τῆς Ναυτικῆς ἀεροπορίας.

Τὰ στελέχη τῶν δύο αὐτῶν κλάδων ἀπετελέσθησαν ἀπὸ τολμηροὺς καὶ ριγροκινδόνους πρωτοπόρους, οἱ ὅποιοι ἔγραψαν ὄντως λαμπρὰς σελίδας τόλμης, θάρρους καὶ αὐτοθυσίας. Ἦσαν αὐτοὶ οἱ ὅποιοι ἔγραψαν κυριολεκτικῶς μὲ τὸ αἷμα των τὰς ἐνδόξους δέλτους, τὰς ὁποίας βραδύτερον προσεκόμισαν ὡς ἱερὰ θεμέλια εἰς τὸ νεοῖδρον τοῦ Ὑπουργείου Ἀεροπορίας.

Πρὶν ἢ εἰσέλθω εἰς τὸ κύριον θέμα, θὰ προβῶ εἰς μίαν σύντομον, κατὰ τὸ δυνατὸν, ἀναδρομὴν τῶν πρώτων βημάτων τῆς Ἀεροπορίας ἐν Ἑλλάδι, ὡς ταῦτα ἐσημειώθησαν κατὰ τὴν δρᾶσιν τῆς Στρατιωτικῆς ἀρχικῶς καὶ τῆς Ναυτικῆς μετ' ὀλίγον, Πολεμικῆς Ἀεροπορίας.